

Kontekst:

Skolens navn og placering	Nørre Fælled Skole, København, Danmark
Elevdetaljer	Aldersgruppe: 6-16 (0-9. klassetrin) Anslået antal indskrevne elever: 470 (2020/2021) De fleste elever kommer fra skolens nabolag. Der er en sportslinje fra syvende skoleår med elever fra hele København.
Skolebygning	Rød murstensbygning. Tegnet af kommunal arkitekt og opført i 1932. Siden udvidet og ombygget i flere omgange.
Skolekontekst	Byskole, sportslinje, madskole (dvs. skiftende grupper af elever tilbereder hver dag varm mad, der serveres for alle på skolen, sammen med en tilknyttet kok).
Aktivitetstype	Workshop for skolelederen, en gruppe lærere og elever samt en kommunal medarbejder.
Fase i designprocessen:	Mellem planlægning og ombygning

Redskabets anvendelse

Ved anvendelse af dette redskab udvælges interessante og/eller vellidte steder på skolen. Efterfølgende bruges viden, fantasi og storytelling til at udforske disse steder og forstå deres fortidige og nutidige brug. Ligeledes udforskes og udvikles stedernes mulige fremtidige brug.

Redskabet kan bidrage til at skabe en øget opmærksomhed på skolens fysiske miljø og dets betydning i undervisningsøjemed og for elevernes trivsel. I tillæg hertil kan redskabet bidrage til at skabe en fælles og stedsligt forankret tilknytning til skolen blandt elever og ansatte. Redskabet kan anvendes i mindre, selvdrivne processer i forbindelse med udviklingen af skolens fysiske læringsmiljø, og det kan også anvendes som optakt til større og mindre renoveringsprojekter udført af eksterne samarbejdspartnere.

Redskabet er ideelt til at fremme dialog om skolens læringsrum på tværs af skolens aktører og involverede parter, f.eks. lærere, elever, skoleledere og arkitekter.

Se desuden: [Stories of Educational Spaces \(SES\) - CoReD - Newcastle University \(ncl.ac.uk\)](https://www.ncl.ac.uk/stories-of-educational-spaces-ses/)

Begrundelse for anvendelse af redskabet

Nørre Fælled Skole var midt i en renoveringsproces, som hovedsageligt fokuserede på installationen af et nyt ventilationssystem. Samtidig skulle skolens atrium renoveres, ligesom spiseområdet skulle omarrangeres, og faglokalerne flyttes. En ny gymnastiksal skulle også bygges.

Workshoppen fungerede som en mulighed for at diskutere de pædagogiske aspekter ved skolens læringsrum og inddrog skolens ansatte og elever. Redskabet 'læringsrummets historier' blev valgt med det specifikke formål at inddrage brugernes erfaringer med skolens rum og dens historie i overvejelserne om fremtidige ændringer af de eksisterende rum.

Beskrivelse af casestudiet: Proces

Introduktion

Workshoppen begyndte med servering af hjemmebagt kage, te og kaffe i skolens møde- og projektarbejdsrum. Forplejningen blev indtaget omkring et stort rundt bord, hvor alle deltagere var til stede. Deltagerne i workshoppen bestod af fire elever fra sjette årgang, tre lærere, som var involveret i ombygningen af skolen, skolelederen og en kommunalmedarbejder, hvis primære opgave bestod i at yde praktisk hjælp til ombygningsprojektet. Workshoppen blev forestået af de to forskere fra CoReD-projektet, Bodil Bøjer og Lisa Rosén Rasmussen. Efter velkomst og præsentationsrunde fortalte Bodil og Lisa om CoReD-projektets overordnede formål og lavede derefter en kort introduktion til redskabet 'læringsrummets historier'. Deltagerne fik her vejledning i, hvordan redskabet anvendes, og de fik hver et instruktionsblad med følgende tekst:

Vælg et sted eller rum på skolen, som du finder særligt interessant/inspirerende/vigtigt for tidligere, nuværende og/eller fremtidige skoleaktiviteter. Det specifikke sted eller rum kan også vælges, fordi du mener, at det bliver overset. Det handler om hvilke steder eller rum på skolen, der betyder noget særligt for dig? Hvad er vigtigt at huske på, bevare, udvikle eller forandre?

1. *Beskriv, hvordan stedet eller rummet bruges i dag*
 - a. *Hvilke aktører (f.eks. lærere eller elever) bruger stedet, og hvilke sociale og/eller undervisningsmæssige aktiviteter finder sted der? Hvordan er den fysiske indretning?*

Visualiser den nuværende brug af stedet/rummet ved hjælp af fotografier/tegninger eller lignende. Noter og illustrationer tilføjes til din Padlet-side under fanen "nutid".

2. *Skab en fortælling om noget, der tidligere har eller kunne have udspillet sig på dette sted (f.eks. for 20, 50 eller 100 år siden)*
 - a. *Fortællingen skal inkludere aktører (f.eks. lærere eller elever), sociale og/eller pædagogiske aktiviteter samt beskrivelser af det fysiske miljø.*

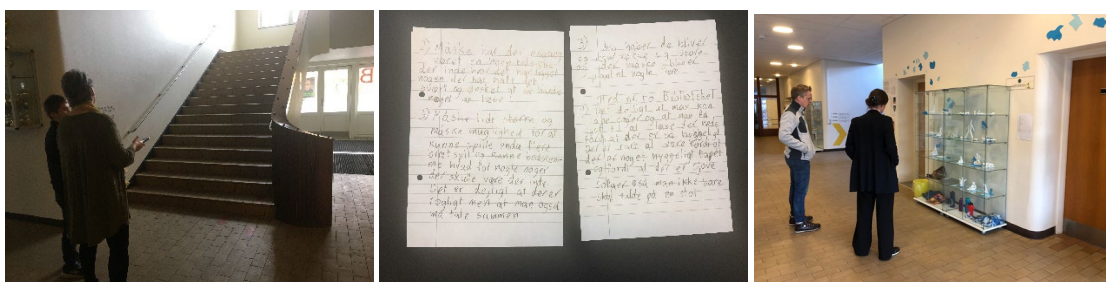
Visualiser stedet, du fortæller om, ved hjælp af fotografier/tegninger eller lignende. Noter og illustrationer tilføjes til din Padlet-side under fanen "fortid"

3. *Skab en fortælling om noget, der kunne udspille sig på dette sted engang i fremtiden (f.eks. om to, seks eller ti år)*
 - a. *Fortællingen skal inkludere aktører (f.eks. lærere eller elever), sociale og eller pædagogiske aktiviteter samt beskrivelser af det fysiske miljø*

Visualiser stedet, du fortæller om, ved hjælp af fotografier/tegninger eller lignende. Noter og illustrationer tilføjes til din Padlet-side under fanen "fremtid"

Deltagerne fik besked på at arbejde i mindre hold, og at hvert hold skulle udvælge og siden gå hen til ét til tre steder på skolen og beskrive den nuværende brug af disse. Ligeledes skulle de berette om eller forestille sig, hvordan det pågældende sted har været brugt tidligere, og hvordan det kunne tænkes at blive brugt i fremtiden. Inden deltagerne udførte opgaven, fik de en række råd om, hvordan de kunne udvælge, beskrive og berette om stederne – og ikke mindst, hvordan de efterfølgende skulle uploade billeder, tegninger og andre illustrationer sammen med deres beskrivelser til en fælles Padlet. Ved at uploade disse ville deltagerne få mulighed for at dele deres arbejde og fortællinger med hinanden i den sidste del af workshoppen.

Fremstilling af historier (skolegåture): Gruppen af workshopdeltagere blev inddelt i fire hold á to personer – en voksen og en elev. De små hold bevægede sig ud og rundt på skolens område (indenfor og udenfor) og udvalgte konkrete steder. Herefter hjalp de hinanden (holdvis) med at beskrive og berette om de udvalgte steders nutid, fortid og fremtid. Holdenes korte beskrivelser af den forestillede og/eller reelle fortidige, nuværende og fremtidige brug af stederne blev føjet til den fælles Padlet-side sammen med fotografier, som holdene hver især tog. Nogle af grupperne skrev deres beretninger om fortiden og nutiden ned på papir.

Deling af beretninger (præsentationer og diskussioner)

Da gåturene var afsluttede, og historierne var færdiggjorte og uploadet på Padlet-siden, samledes alle workshopdeltagerne igen i skolens mødelokale. Hvert hold præsenterede her deres arbejde for de andre via den fælles Padlet-side, som blev vist på storskærm. Nogle af holdene læste i den forbindelse deres små historier om for- eller fremtiden op for de øvrige deltagere.

Efter at hvert hold havde holdt sin præsentation fulgte en plenumdiskussion. Her stillede de forskellige hold spørgsmål til hinanden, og samtidig bidrog deltagerne med (ekstra) viden omkring de udvalgte steder, der var blevet gennemgået – f.eks. ved at dele historiske eller personlige beretninger, som relaterede sig til stederne. Til sidst blev de udvalgte steders potentielle fremtid diskuteret. Ligeledes blev mere generelle indsigter og idéer, der udgik fra holdenes præsentationer, drøftet.

Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	Gruppe 5
<p>Musik og dansestudie</p> <p>Gamle dage – ingen elektriske instrumenter</p> <p>Streng lærer – musik til optog.</p> <p>Fremtiden – mere plads på gulvet til optræden. En slags lille scene til dans og plads til publikum.</p> <p>Musik lokale</p> <p>50 år</p> <p>Ingen moderne ting</p> <p>Klaver var der nok</p> <p>Bongo tromme</p> <p>Normal guitar</p> <p>Gammel grøn tavle</p> <p>Måske musik til optog/teaterstykke</p> <p>Sjovt bare at spille</p> <p>læreren var nok lidt streng</p> <p>-hvis man spillede forkert "Hvad laver du?" "Det skal være perfekt"</p>	<p>Idrætssal/hal</p> <p>Fortid: ingen højtalere, måske ingen ribber</p> <p>Fremtid: Klatrevæg, Airtrix, rigtige størrelses baner</p> <p>Læringscenter</p>	<p>Husene i træerne</p> <p>Sted nr. 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Husene i træerne Det bliver brugt til at klatre i og bygge huse. Det bruges af 2 til 4 klasse Der er ikke noget bestemt man skal lave deroppe. Det er fedt at det er udenfor i naturen 2) Jeg tror at det har været der siden skolen var et hospital. Vi tror at hospitalet plantede træerne så man kunne være-tæt på naturen og føle sig tryk og man kan følge med i årstiderne og få håb. 3) Jeg håber de bliver og kan 	 <p>Historie</p> <p>Nogle af legeredskaberne er defekte eller skiftet ud. Der har været andre gynger, der nu er dækgynger, der har været en svinggyngende i skoven, som er blevet udskiftet. Nogle af redskaberne har været der i lang tid og virker stadig fx rampen, den store og den lille karrusel.</p> <p>I gamle dage var gården delt i en drengedel og en pigedel. Der var malet en hvid streg i midten af gården og man måtte ikke gå over stregen.</p>	 <p>Nu. Mange går igennem denne gang. Der er udstilling både på vægge og i montre. Det er ikke organiseret og mest tilfældigt. Gangen anvendes også som depot og andet</p> <p>Fortid. Gang til at gå igennem. Der har aldrig været en plan for gangen</p> <p>Fremtid. Håndværk og designere bruger gangen til udstillingsareal. Der er en smule og latetisk løsning med skibe eller lign til ophæng og udstilling. Der er mulighed for at skrive hvem der udstiller</p>

Beskrivelse af casestudiet: Resultater

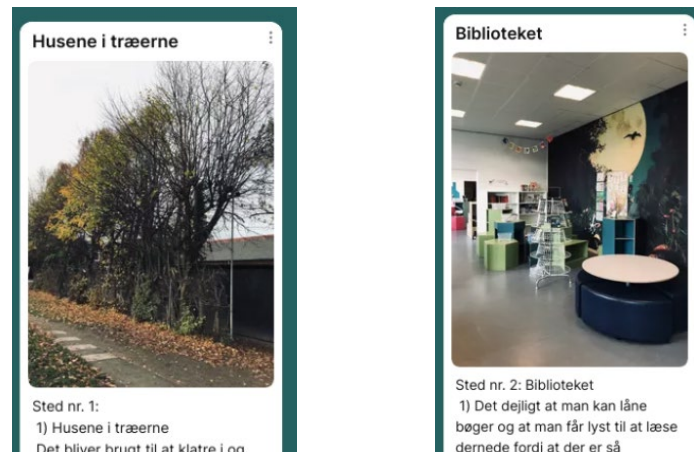
Workshoppen gav – med dens arbejde og dialoger i de mindre hold og de efterfølgende plenumdiskussioner – deltagerne mulighed for at dele viden om og erfaringer med skolens fælles rum med hinanden.

Om nutiden: Hverdagsbrug, valoriseringer og tilknytninger

På et hverdagsplan gav arbejdet med og diskussionerne af de udvalgte steder indsigter i den nuværende brug af eksisterende læringsrum på skolen.

Skjulte og værdsatte steder – elevernes syn: Eleverne fremhævede skjulte og oversete steder, som de værdsatte i deres skoledagligdag. Et eksempel på et sådant sted var træerne bagerst i skolegården, som blev brugt i pauser og frikvarterer. Træerne gjorde det muligt for eleverne at lege uforstyrret og inviterede til både klatring og forskellige lege: *"Træerne bruges til klatring og til at bygge hytter i. Der er intet specielt oppe i dem. Det er fedt, at det er udenfor i naturen"* (noter fra Padlet brugt på workshoppen). Et andet sted, som flere elever nævnte, var biblioteket med dets alternative indretning, kroge og bløde møbler: *"Det er dejligt, fordi man kan låne bøger, og fordi man får lyst til at læse der, fordi det er så hyggeligt. Det er fedt, fordi der er hyggeligt tapet, og fordi der er sjove sofaer, og man ikke bare sidder på en stol"* (noter fra Padlet brugt på workshoppen). Biblioteket blev fremhævet som et vellidt sted – særligt på grund af dets rolige og hyggelige atmosfære samt dets måde at invitere eleverne til at omgås hinanden og arbejde sammen på andre måder end dem,

klasseværelserne og skolegården indbyder til. Elevernes input blev anerkendt af skolens personale og gav ikke blot anledning til drøftelser af, hvordan disse steder kunne istandsættes, men også til, hvordan stedernes særlige egenskaber eventuelt kunne udvikles, udvides og overføres til andre steder på skolen.

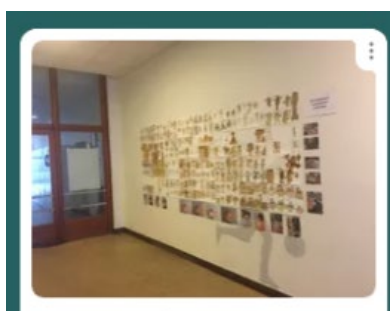
Tips og tricks – lærernes syn: Under præsentationsrunderne delte lærerne løbende en række overvejelser og tips og tricks til, hvordan de gjorde brug af klasseværelser i løbet af undervisningen, og hvordan de håndterede forskellige udfordringer (f.eks. undervisning i små klasseværelser) med de øvrige deltagere.

Om fortiden: Historiske fragmenter og fantasier

Deltagernes arbejde med fortællinger om tidligere brug af skolens bygninger bød på fragmenter af historisk viden. En af fortællingerne handlede om skolens rolle som tysk hospital under Anden Verdenskrig: Denne viden skabte nysgerrighed og begejstring blandt deltagerne og satte gang i forestillinger om og diskussioner af, hvordan dette kunne være foregået. F.eks. om biblioteket: *"Måske har der været en sygeafdeling derinde, hvor nogen lå og havde det dårligt og ønskede noget at læse i?"* (noter fra Padlet brugt på workshoppen). Under andre samtaler brugte eleverne og lærerne materielle spor til at skabe deres beretninger. Et eksempel er et af workshopholdenes fortælling om to elevers møde i et af skolens atrier, som i dag er noget misvedligeholdt, og som venter på at blive sat i stand: *"Peter og Anna glædede sig til frikvarterne. De gik i forskellige klasser og var muligvis en smule forelskede i hinanden. De havde aftalt at mødes i atriet, hvor de vidste, at der ikke ville være så mange andre, og hvor Peter kunne plukke en blomst til Anna"* (beretning fra workshoppen). Det var stemningen og det grønne i den forfaldne og ubrugte gårdhave, der inspirerede fortællingen. Opgaven med at fortælle historier kan – i dette eksempel – ses som en måde, hvorpå man kan tage fat på og tale om følelser og relationer i skolesammenhænge.

Om fremtiden og om båndene mellem fortid, nutid og fremtid

I workshoppen blev fremtidsønsker og -visioner udviklet med afsæt i fortællingerne om fortiden og nutiden. F.eks. gav nutidens grønne områder, træer og hyggelige og rolige legeområder anledning til at efterspørge flere hyggelige steder, såsom biblioteket eller flere grønne områder i stil med atriet. Desuden skabte kritik af, at nogle områder blev brugt for lidt sammen med eksempler på hvad de samme områder havde været brugt til tidligere, grundlag for gentænkning af disse. Dette gjaldt for eksempel skolens indgangsområde, der gik for at være skolens mest befærdede sted, eftersom alle skolens brugere skulle igennem det. Indgangsområdet blev indimellem brugt til udstilling af kunst, som nogle gange fik lov at stå der i årevis, og ligeledes som midlertidig lagerplads for forskellige ting som stole og andre møbler.

Med afsæt i indgangsområdets nuværende brug som interimistisk udstillingssted lød forslaget, at der skulle udfærdiges nogle pæne og let anvendelige anordninger (montre eller ophængstavler), som kunne benyttes til skiftende udstillinger, gerne med involvering af skolens billedkunstlærere. Derudover tog flere idéer vedrørende fremtiden udgangspunkt i stedernes arkitektoniske udformning. Et eksempel på dette var, hvordan nogle tomme trapper skabte visioner for et nyt arbejdsområde: *"Trapperne er fantastiske, men de bliver kun brugt til at gå op og ned ad. Lejlighedsvist sidder børnene der, men akustikken er dårlig. I fremtiden kunne den udstyres med skumpuder, eleverne kan sidde på, polstrede sæder og gives et navn, f.eks. Girafområdet, Flamingoen eller Einstein, så det bliver let at kommunikere stedet til eleverne, når de skal gå derhen for at arbejde. Det ville være et sted, hvor man kan gå hen for at finde ro. Vinduerne er brede, og der er måske risiko for, at bænke og borde, der placeres der, falder ned. Eleverne kunne sidde der og arbejde med hinanden eller i grupper"* (note fra gruppediskussioner).

Lærerne delte også mere konkrete råd i workshopen. Dette handlede blandt andet om, hvordan man kan håndtere undervisning i skolens mindste klasseværelser, og hvordan det her var særligt vigtigt at sørge for, at bordene var vendt i en bestemt retning for at lokalet fungerede. Diskussionerne førte også til mere åbne idéudvekslinger om fremtidige indretninger af skolen og af klasseværelserne. Her blev der efterspurgt mobile møbler til de små klasseværelser, så det ville blive lettere at omorganisere dem. Ligeledes blev der fremlagt et forslag om at udstyre alle vægge i et klasseværelse med whiteboards, så det ville være muligt at skrive på dem og hænge og omorganisere ting på dem ved hjælp af magneter.

Vidensdeling og tilhørsforhold

Opsummerende kan det siges, at workshopen gav mulighed for, at skolens ansatte og elever kunne udveksle erfaringer og viden om skolens læringsrum – med fokus på såvel det, der var værdsat, som det, der kunne give anledning til udfordringer. Deltagerne understregede i den efterfølgende evaluering vigtigheden af, at eleverne fik en stemme i diskussionerne. Her blev der også lagt vægt på, hvordan elevernes stemmer bidrog til at give spændende indsigter i, hvordan skolens steder og rum blev brugt af dem. Workshopen rammesatte samtaler mellem voksne og elever ved at give dem mulighed for at diskutere både konkrete steders værdi og generelle aspekter ved skoleundervisningen. Hvad angår opgaverne med at dele historisk viden og storytelling, blev det nævnt, at disse opgaver kunne bidrage til at skabe en fælles tilknytning til stedet, og at skolebygningens historie kunne bruges mere aktivt. Sideløbende førte råd fra skolelærerne til diskussioner om undervisningsmanøvrering og forholdet mellem undervisningsstrategier og materielle faciliteter. De historiske perspektiver på fortiden og nutiden i form af viden, fortællinger og materialitet blev brugt som en inspirationskilde til at forestille sig fremtiden.